

AKI „DOKTOR” AKAR LENNI..., AVAGY DOKTORJELÖLTEK PUBLIKÁCIÓS TELJESÍTMÉNYÉNEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA A HAZAI NEVELÉSTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLÁKBAN

A2

Fehér Péter, Aknai Dóra Orsolya
IKT MasterMinds Kutatócsoport, Veszprém

Kulcsszavak: posztgraduális képzés; doktori iskolák; publikációs követelmények

Hazánkban 1993-ban vezették be az amerikai mintájú PhD-képzést. Az azóta eltelt években kevés kutatás foglalkozott a doktori fokozatszerzés jogi és egyéb körülményeivel (Kocsis, 2008), a fokozatot szerzők karrierújtjával (Fábri, 2008; Fináncz, 2009), illetve a doktori iskolák tevékenységével (Pusztai és Németh, 2011). Kutatásunkban a négy neveléstudományi doktori iskolában (ELTE, SZTE, DE és PTE) doktorált hallgatók publikációs teljesítményét hasonlítottuk össze. A szükséges adatokat a doktori.hu és az MTMT adatbázisaiból szereztük be (a doktori védések adatai 2006-tól állnak rendelkezésre a fenti adatbázisban, ezeket 2015 végéig vizsgáltuk). A mintába az ELTE-ről 229, az SZTE-ről 36, a DE-ről 55, a PTE-ről 37 védés adatait (elsősorban, de nem kizárólag a jelölt tézisfüzetére támaszkodva) vontuk be (egyes doktori iskolák esetében több hiányosságot tapasztaltunk, például angol nyelvű tézisfüzetek vagy akár teljes disszertációk is elérhetetlenek voltak). A kutatásban a leíró statisztikán kívül szakirodalmi elemzést, illetve kisebb mértékben dokumentumelemzést is végeztünk, amennyiben egyes tézisfüzeteket részletesen áttekintettünk. A kvantitatív adatgyűjtés kiterjedt a leghangsúlyosabb hazai neveléstudományi folyóiratokban (Magyar Pedagógia, Iskolakultúra, Új Pedagógiai Szemle, Educatio) való publikálásra, illetve a legjelentősebb hazai konferenciákon (pl. ONK, PÉK) való részvételre is. A vizsgálat során abból indultunk ki, hogy a szabályozás szerint „A doktorandusznak új, eredeti tudományos eredmények létrehozásával kell azt bizonyítania, hogy alkalmas a tudományos pályára. A doktorandusz tevékenységének, [...] kutatásainak lehetőségét a doktori iskola hivatott biztosítani.” Az új eredmények közreadásának helyei elsősorban a fentiekben jelzett fórumok lehetnek. A kutatás fő kérdései: Milyen mértékben különböznek a doktori iskolák publikációs követelményei? Milyen publikációs teljesítményre ítélik oda a fokozatot a doktori iskolák a jelölteknek? A kutatás eredményei azt mutatják, hogy mind a követelményekben, mind azok teljesítésében rendkívül nagy különbségek mutatkoznak az egyes műhelyek között (és ezáltal a megszerzett fokozatok minőségében is). A kérdés az, vajon magyarázhatja-e ezt a különböző kutatási műhelyek irányultsága. A publikációs követelmények tekintetében a legszigorúbb az SZTE Neveléstudományi Doktori Iskolája, a többi iskolák tekintetében nagy szórás tapasztalható. Eredményeink megerősítik Csíkos (2013) véleményét: „Előremutató volna, ha még ebben az évtizedben a különböző doktori iskolák egy-séges követelményeket támasztanának, és legalább egy, a témavezetővel közösen megírt impakt faktoros publikáció lenne felsorolva a publikációs elvárások között.”. Azonban féltő, hogy ezen követelménynek csak nagyon kevesek tudnának megfelelni. A kutatás eredményeinek közzétételével hozzá kívánunk járulni a hazai neveléstudományi doktori iskolák követelményeinek és színvonalának egységesítéséhez.